

Sygn. akt III AUa 402/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Romana Mrotek (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. w Szczecinie

sprawy M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do przeliczenia emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 marca 2012 r. sygn. akt VII U 928/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 402/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 maja 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 27 września 2010 roku, przeliczył M. P. podstawę wymiaru emerytury od 1 września 2010 roku, z uwzględnieniem kwot funduszu premiowego za lata 1970-1976.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła M. P.. Zdaniem skarżącej organ rentowy winien dokonać przeliczenia nie od dnia 1 września 2010 roku lecz od 1 czerwca 2006 roku tj. od przyznania jej prawa do emerytury. Podniosła, już w chwili wystąpienia z pierwotnym wnioskiem o przyznanie emerytury przedłożyła organowi rentowemu zaświadczenie Rp-7 dotyczące kwot funduszu premiowego z lat 1970-1976. Na skutek bezpodstawnego nieuwzględnienia w podstawie wymiaru ww. kwot wypłacano jej emeryturę w wysokości niższej niż właściwa. Skarżąca podała, iż w związku z tym domaga się także zasądzenia na jej rzecz odsetek za okres od 1 czerwca 2006 roku do 31 sierpnia 2010 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości. Wyjaśniono, iż decyzją z dnia 10 maja 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczył podstawę wymiaru emerytury M. P. poprzez uwzględnienie funduszu premiowego za lata 1970-1976 od miesiąca podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały w sprawie o sygn. akt II UZP 6/10 (z dnia 1 września 2010 roku), który był jednocześnie miesiącem złożenia przez odwołującą wniosku o przeliczenie.

Postanowieniem z dnia 6 marca 2012 roku Sąd przekazał do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. wniosek ubezpieczonej w przedmiocie odsetek za okres od 1 czerwca 2006 roku do 31 sierpnia 2010 roku, z tytułu nieuwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury kwot z funduszu premiowego za lata 1970-1976.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. P. urodziła się 27 maja 1951 roku. Od 25 października 1968 roku do 31 maja 2006 roku ubezpieczona była zatrudniona w Zootechnicznym Zakładzie (...) w K.. Z tytułu zatrudnienia M. P. otrzymywała m.in. w latach 1970-1976 premię wypłacaną, z funduszu premiowego.

W dniu 20 kwietnia 2006 roku skarżąca złożyła wniosek o emeryturę, do którego przedłożyła m.in. zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach, z którego wynikała wysokość kwot należnych jej z funduszu premiowego w latach 1970-1976.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 18 maja 2006 roku przyznał M. P. prawo do emerytury od 27 maja 2006 roku tj. od osiągnięcia wieku. Podjęcie wypłaty emerytury nastąpiło od 1 czerwca 2006 roku. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego ubezpieczenia, przy czym z wynagrodzeń za lata 1970-1976 wyłączono fundusz premiowy.

Ubezpieczona złożyła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się zaliczenia do podstawy przyznanego świadczenia emerytalnego kwot z funduszu premiowego za lata 1970-1976. Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2009 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił przedmiotowe odwołanie (sygn. akt VII U 1891/06). Wstępnie Sąd Apelacyjny w Szczecinie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 1 października 2009 roku, sygn. akt III AUa 389/09, oddalił apelację ubezpieczonej od ww. wyroku Sądu Okręgowego.

W dniu 27 września 2010 roku skarżąca, powołując się na treść uchwały Sądu najwyższego z 1 września 2010 roku, sygn. akt II UZP 6/20, złożyła do organu rentowego wniosek o przeliczenie emerytury od dnia 1 czerwca 2006 roku, poprzez przyjęcie do podstawy wymiaru świadczenia premii wypłaconych z funduszu premiowego z lat 1972-1976.

Decyzją z dnia 10 maja 2011 roku - stanowiącą przedmiot niniejszego postępowania -organ rentowy przeliczył od dnia 1 września 2010 roku podstawę wymiaru emerytury ubezpieczonej z uwzględnieniem funduszu premiowego z lat 1970-1976.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2012r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że, przyznał ubezpieczonej prawo do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem funduszy premiowych za lata 1970 – 1976 za okres od września 2007r. do sierpnia 2010r. oraz oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy wskazał na uchwałę Sądu Najwyższego z 1 września 2010 roku, II UZP 6/10, zgodnie z którą: „wypłacone w latach 1970-1976 premie z funduszu premiowego w Państwowych Gospodarstwach Rolnych podlegają, ze względu na obowiązek opłacania składki na cele emerytalne na podstawie ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o funduszu emerytalnym (Dz.U. Nr 3, poz. 7 ze zm.), uwzględnieniu w podstawie wymiaru emerytury i renty (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.)”. Kierując się treścią cytowanej uchwały Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przeliczył M. P. emeryturę z uwzględnieniem funduszy premiowych z lat 1970-1976, od 1 września 2010 roku, czyli od miesiąca, w którym ubezpieczona złożyła wniosek.

Sąd Okręgowy wskazał, że istotą sporu było ustalenie, czy powyższe przeliczenie świadczenia emerytalnego należało dokonać od miesiąca, w którym M. P. złożyła w organie rentowym wniosek o przeliczenie tj. od września 2010 roku, czy też jak żądała ubezpieczona od daty wcześniejszej - od czerwca 2006 roku, kiedy to podjęto wypłatę emerytury.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach, funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2009 Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym pozostało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Spełnienie żądań odwołującej tj. przeliczenie świadczenia od daty wcześniejszej niż ta przyjęła w zaskarżonej decyzji, byłoby możliwe jedynie w sytuacji, w której ponowne ustalenie wysokości świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego lub odwoławczego przy wydawaniu decyzji przyznającej ubezpieczonej prawo do emerytury tj. kiedy spełnione zostały warunki określone w przywołanym wyżej art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy. W takiej sytuacji świadczenia wypłacane są od miesiąca złożenia pierwotnego wniosku lub wydania decyzji z urzędu, nie dłużej jednak niż za okres 3 lat wstecz, liczonych od daty zgłoszenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy.

Sąd Okręgowy wskazał, że z treści ww. art. 133 ust. 1 pkt 2 wynika, iż znajduje on zastosowanie w przypadku, gdy błąd organu rentowego zostanie popełniony w decyzji odmawiającej przyznania świadczenia lub przyznającej świadczenie w wysokości niższej od przysługującej.

Przez „błąd” należy rozumieć sytuację, gdy organ rentowy miał podstawy do Poznania świadczenia w wyższej wysokości, a nie uczynił tego z przyczyn leżących po jego stronie. W orzecznictwie za takie przyczyny uznaje się m.in. wszelkie zaniedbania organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji i to niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu, bądź wynikiem nieprawidłowych, działań. pracodawców albo niewłaściwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Pojęcie to obejmuje także niedopełnienie obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalnych, w tym także błędną wykładnię obowiązujących przepisów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2001 roku, I UK 332/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 28 października 2008 r., III AUa 40/08 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97).

Zdaniem Sądu Okręgowego zarzuty podnoszone przez skarżącą okazały się zasadne, ponieważ M. P. przedłożyła organowi rentowemu dokumenty umożliwiające uwzględnienie do podstawy wymiaru emerytury kwot z funduszu premiovego z lat 1970-06 już w chwili wystąpienia z pierwotnym wnioskiem o prawo do emerytury (20 kwiecień 1006 rok). Organ rentowy mimo dysponowania dokumentacją pracowniczą pozwalającą na uwzględnienie przedmiotowych świadczeń w podstawie emerytury, dopiero w dniu 10 maja 2011 roku zmienił swoje stanowisko w tej kwestii, z uwagi na brzmienie uchwały Sądu Najwyższego, cytowanej na wstępie rozważań. Przed tą datą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stosując wadliwą wykładnię przepisów nie zaliczał do podstawy wymiaru emerytury odwołującej świadczeń z funduszu premiovego z lat 1970-1976. Sąd Okręgowy podkreślił, iż skutki błędnej interpretacji przepisów prawa nie mogą obciążać osoby, której przysługuje prawo do świadczenia.

Z tych względów Sąd Okręgowy przyjął, iż w rozpoznawanej sprawie znajduje zastosowanie przepis art. 133 ust. 1 pkt 2, pozwalający wyrównać częściowo wysokość świadczenia należnego ubezpieczonej. Sąd Okręgowy oceniając sporną kwestię miał również na uwadze, że przepis dotyczący błędnych działań organu rentowego umożliwia wyrównanie nieprawidłowo obliczonego świadczenia jedynie za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w który zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Skoro M. P. wniosła o przeliczenie świadczenia emerytalnego

dopiero we wrześniu 2010 roku, tym samym możliwym było wyrównanie odwołującej nieprawidłowo obliczonego świadczenia począwszy od września 2007 roku, a nie jak przyjęła skarżąca od czerwca 2006 roku.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 06 marca 2012 r. wniósł organ rentowy, zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego w szczególności art. 133 ust. 1 pkt.2 ustawy z 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 r nr 153 poz.1227 ze zm.) poprzez niewłaściwe zastosowanie prowadzące do uznania, że ubezpieczonej przysługuje wyrównanie emerytury za okres 3 lat, gdyż przyznanie niższego świadczenia było następstwem błędu organu rentowego

Wskazując na powyższe, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt.I i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w tym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skarżący wskazał, że bezsporne jest, że wnioskodawczym od czerwca 2006 r do września 2010 r. pobierała emeryturę zaś jej wysokość za ten okres ustalono z pominięciem wypłaconych w latach 1970-1976 premii w Zootechnicznym Zakładzie (...) w K.. Emerytura ta została przyznana jej decyzją z 18 maja 2006 r, od której to decyzji ubezpieczona złożyła odwołanie kwestionując nie zaliczenie jej do podstawy wymiaru świadczenia wypłaconych w K. premii. Wyrokiem z 23.04.2009 r - Sygn. akt VII U 1891/06 Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie M. P. zaś Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 1.10.2009 - Sygn. akt III AUa 389/09 oddalił jej apelację. Sądy uznały, że organ rentowy ustalił prawidłowo podstawę wymiaru świadczenia a decyzja z 18 maja 2006 r stała się prawomocna. Dopiero Sąd Najwyższy uchwałą z 1.09.2010 r - Sygn. akt II UZP 6/20 uznał, że wypłacone w latach 1970-1976 premie z funduszu premiowego w Państwowych Gospodarstwach Rolnych podlegają ze względu na obowiązek opłacania składki emerytalnej uwzględnieniu w podstawie wymiaru emerytury i renty.

Wnioskodawczyni we wrześniu 2010 r złożyła wniosek o przeliczenie emerytury powołując się na treść uchwały i pozwany przychylił się do tego wniosku przeliczając jej od września 2010r. świadczenie. Nie można podzielić stanowiska Sądu Okręgowego, że nie uwzględnienie w podstawie wymiaru świadczenia ubezpieczonej funduszu premiowego już w dacie złożenia pierwszego wniosku tj. w 2006 r było następstwem błędu organu rentowego. Decyzja była zaskarżona przez wnioskodawczynię zaś sądy podzieliły stanowisko ZUS a zatem nie może tu być mowy o błędzie organu rentowego. Wnioskodawczyni nie wzruszyła zaś wyroków sądowych. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 19.06.1998 r - Sygn. akt II UKN 99/98 - publik. OSNP 1999/12/407 nie można uznać, że decyzja organu rentowego jest dotknięta błędem, skoro nie został wzruszony prawomocny wyrok sądu oddalający od niej odwołanie. Wprawdzie powołany wyrok zapadł pod rządami nieobowiązującej już ustawy z 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, jednak stanowisko to jest nada, zdaniem pozwanego, aktualne.

Skarżący podniósł, że z kolei w wyroku z 17.04.2002 r. - Sygn. akt II UKN 181/01 - LEX nr 563142 Sąd Najwyższy uznał, że jeżeli w praktyce organu rentowego nastąpiła zmiana wykładni przepisu prawnego czy z własnej inicjatywy czy też na skutek orzeczenia sądowego, to poprzednio stosowana wykładnia nie może być uznana za błąd organu rentowego, uzasadniający wypłatę świadczeń za okres 3 lat poprzedzający miesiąc, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Kwestia zaliczenia funduszu premiowego latach 1970-1976 wypłaconego w Państwowych Gospodarstwach Rolnych i innych zakładach rolniczych była przedmiotem wątpliwości i sporu od wielu lat, także i w sądach zapadały niejednolite wyroki w tym zakresie czego przykładem jest m.in. sprawa M. P.. Dopiero powołana uchwała Sądu Najwyższego ujednoliciła stanowisko co do uwzględniania w podstawie wymiaru wypłaconych premii. Przy czym wskazać należy, że tak naprawdę powołana uchwała dotyczyła premii wypłaconych w Państwowych Gospodarstwach Rolnych a nie zaś w innych jednostkach takich jak np. Zootechniczny Zakład (...), pomimo tego ZUS uznał, iż wypłacone w tym zakładzie premie należy traktować analogicznie jak premie wypłacone w PGR.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy przeprowadził w sposób dokładny postępowanie dowodowe, a wnioski i wykładnia przepisów prawa wskazana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest prawidłowa.

Błąd w prawie ubezpieczeń społecznych rozumiany jest nie tylko swoiście, ale i szeroko. Oznacza on każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego czy też rezultatem niewłaściwych działań pracowników albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu I instancji, że wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 kwietnia 2009r. (sygn. VII U 1891/06) oraz Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 października 1.10.2009r. (III AUa 389/09) którymi Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 18 maja 2006r., nie stanowi przeszkody w uwzględnieniu obecnie funduszy premiovych za lata 1970-76 za okres od września 2007r. do sierpnia 2010r.

Sąd I instancji prawidłowo bowiem powołał przepis art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi, że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się poczynając od miesiąca w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w punkcie I, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń było następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Odmowa uwzględnienia funduszu premiovego za lata 1970-76 przy wyliczeniu podstawy emerytury ubezpieczonej była następstwem błędu organu rentowego i Sądu Okręgowego, ponieważ decyzję wydano wbrew treści art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W konkluzji należy stwierdzić, że naruszenie prawa przez organ rentowy w postaci niewłaściwej wykładni obowiązujących przepisów jest błędem tego organu, którego ujawnienie w rezultacie dokonania prawidłowej wykładni tychże przepisów (przez sam organ rentowy lub przez inny podmiot w sposób wiążący dla organu rentowego), stanowi podstawę do ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości na podstawie art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS i uzasadnia wypłatę tych świadczeń w nowej wysokości w sposób określony w art. 15 ust. 1 tej ustawy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji art. 385 kpc.

SSA Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Anna Polak